

Sygn. akt I C 855/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSR Lidia Kopczyńska

Protokolant - Elżbieta Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2017 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. L. (1)

przeciwko (...) w W.

o zadośćuczynienie

orzeka

I. powództwo oddala;

II. odstępuje od obciążenia stron kosztami sądowymi;

III. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu.

.

Sygn. akt I C 855/15

UZASADNIENIE

Powód A. L. (1), reprezentowany przez radcę prawnego J. S., w pozwie z dnia 4 września 2015 r. wnosił o zasądzenie od pozwanego (...) na jego rzecz kwoty 25 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2015 r. do dnia zapłaty. Ponadto wnosił o zasądzenie kosztów procesu.

Jako podstawę swojego roszczenia powód wskazał art. 24 §1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że w dniu 10 września 2001 r. w C. na ul (...) kierując samochodem marki P. o numerze rej. (...) naruszył przepisy ruchu drogowego w ten sposób, że nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków drogowych w wyniku czego potrafił przechodzącą przez jezdnię pieszą A. L. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała poniosła śmierć na miejscu zdarzenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 1 marca 2005 r. (IIK 384/03) P. P. został uznany za winnego dokonania czynu z art. 177§2 k.k. i skazany na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 3 lat.

Zgodnie z art. 98 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych odpowiedzialność ponosi Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.

Przed sądowno powód otrzymał tytułem zadośćuczynienia kwotę 20 000 zł.

(...)A. działające w imieniu powoda, pismem z dnia 6 marca 2015 r. zgłosiło stronie pozwanej roszczenie o wypłatę 70 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany decyzją z dnia 12 marca 2015 r. odmówił wypłaty świadczenia.

Powód jest synem poszkodowanej. Pomimo tego, że był osobą dorosłą i pracującą, mieszkał z matką we wspólnym gospodarstwie domowym. Po śmierci matki powód załamał się, zaczął w znacznym stopniu nadużywać alkoholu. W nowej rzeczywistości pomógł powodowi odnaleźć się starszy brat. Jednakże powód w dalszym ciągu wspomina tragiczny dzień, w którym zginęła jego matka. Zerwanie tej więzi na skutek wypadku komunikacyjnego spowodowało ból i zrodziło poczucie krzywdy u powoda, które powinno być wyrównane wypłatą zadośćuczynienia. Kwota dochodzona pozwem uwzględnia przyczynienie się poszkodowanej do powstania szkody na poziomie 50%. Żądanie wypłaty odsetek od dnia 13 marca 2015 r. podyktowane jest faktem, że decyzja pozwanego odmawiająca wypłaty świadczenia została wydana w dniu 12 marca 2015r., jako kończąca proces likwidacji szkody.

Pozwany (...), reprezentowany przez radcę prawnego M. K., w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany nie kwestionował, że w dniu 10 września 2001 r. w C. na ul (...) kierując samochodem marki P. o numerze rej. (...) naruszył przepisy ruchu drogowego w ten sposób, że nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków drogowych w wyniku czego potracił przechodzącą przez jezdnię pieszą A. L. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała poniosła śmierć na miejscu zdarzenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 1 marca 2005 r. (IIK 384/03) P. P. został uznany za winnego dokonania czynu z art. 177§2 k.k. i skazany na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 3 lat.

W toku likwidacji przed procesowej A. L. (1) wniósł żądanie zapłaty zadośćuczynienia do Zakładu (...), który na skutek błędnej decyzji dotyczącej braku właściwości tego zakładu do wypłaty świadczenia, wypłacił na rzecz powoda kwotę 20 000 zł. (...) następnie zwrócił się do Funduszu o refundację wypłaconego świadczenia. Decyzją z dnia 13 listopada 2014 r. Fundusz zrefundował wypłaconą przez (...) kwotę, gdyż polisa pojazdu obejmowała wyłącznie AC i NNW. Pojazd nie był więc w chwili wypadku ubezpieczony w zakresie ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu, co skutkowało odpowiedzialnością za skutki zdarzenia przez (...).

Nie przecząc faktom związanym z wypadkiem i jego skutkom, a dotyczącym śmierci matki powoda na skutek obrażeń odniesionych w wypadku komunikacyjnym, pozwany stwierdził, iż nie ma podstaw prawnych do spełnienia żądań powoda. Powód już otrzymał zadośćuczynienie w kwocie 20 000 zł, która jest odpowiednia do przesłanek warunkujących wypłatę roszczenia z art. 448 k.c. Powód nie udowodnił jakie skonkretyzowane dobro osobiste zostało naruszone w okolicznościach przedmiotowej sprawy. Więzy rodzinnej nie można automatycznie zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, a jej zerwanie do naruszenia tych dóbr. Nie wystarczy abstrakcyjne wskazanie więzi rodzinnej oraz prawo do życia w rodzinie. Dobro osobiste powinno być skonkretyzowane w okolicznościach konkretnej sprawy. Osoba dochodząca roszczenia w trybie art. 448 k.c. powinna wykazać istnienie więzi stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie. Ponadto dokonanie oceny czy w konkretnej sprawie rzeczywiście nastąpiło naruszenie dobra osobistego nie może być dokonywane według indywidualnej wrażliwości. Z okoliczności sprawy nie wynika, aby nasilenie deklarowanych odczuć powoda przekraczało nasilenie zaburzeń naturalnego procesu żałoby. Powód nie korzystał ze wsparcia psychologicznego ani pomocy psychiatrycznej. Po upływie 14 lat od wypadku nie jest możliwe ustalenie jego wpływu na stan psychiczny powoda oraz stwierdzenie czy na ten stan miała wpływ jedynie śmierć matki czy też inne wydarzenia z jego życia. Upływ czasu od powstania krzywdy wynikłej z naruszenia dóbr osobistych ma istotne znaczenie z punktu widzenia celowości i zakresu zastosowanych środków ochrony, które mają za zadanie zniwelowanie ujemnych doznań związanych z naruszeniem dóbr osobistych. W tym kontekście moment powstania krzywdy oraz czas jej trwania mają znaczenie dla rozmiaru zadośćuczynienia. Ponadto poszkodowana przyczyniła się do powstania szkody w 70% z uwagi na nieprawidłowe zachowanie pieszej na drodze. Dlatego pozwany uznał, iż kwota dochodzona przez powoda jest wygórowana.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 września 2001 r. w C. na ul (...) kierując samochodem marki P. o numerze rej. (...) naruszył przepisy ruchu drogowego w ten sposób, że nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków drogowych w wyniku czego potrącił przechodzącą przez jezdnię pieszą A. L. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała poniosła śmierć na miejscu zdarzenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 1 marca 2005 r. (IIK 384/03) P. P. został uznany za winnego dokonania czynu z art. 177§2 k.k. i skazany na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 3 lat (dowód: wyrok k. 229, 272 akt II K 384/03 tutejszego Sądu).

A. L. (2) urodziła się w dniu (...), a zmarła w dniu 10 września 2001 r. Poszkodowana na stałe zamieszkiwała w C., razem z synem A. L. (1) (dowód: zeznania powoda A. L. (1) k. 227-228 akt).

Do wypadku doszło w C. na ul 17 stycznia w dniu 10 września 2001 r. w wyniku potrącenia A. L. (2) przez samochód P.. Zasadniczą przyczyną zaistnienia wypadku drogowego było niewłaściwe zachowanie pieszej A. L. (2), która niezgodnie z zasadami ruchu przechodziła z lewej na prawą stronę jezdni, w bliskiej odległości od nadjeżdżającego pojazdu. W odległości 100m przed i 100 m za miejscem zdarzenia nie było wyznaczonych przejść dla pieszych i A. L. (2) mogła przechodzić przez jezdnię w tym miejscu, lecz z zachowaniem szczególnej ostrożności polegającej na upewnieniu się, że wejściem na jezdnię nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu, a ponadto winna ustąpić pierwszeństwa pojazdom i iść do przeciwległej krawędzi najkrótszą drogą. Z racji padającego deszczu i wiejącego wschodniego wiatru, nie można wykluczyć, że piesza zasłaniała się trzymanym parasolem, nie obserwowała dość uważnie ruchu pojazdów nadjeżdżających z jej prawej strony, nie zauważyła albo źle oceniła odległość i prędkość nadjeżdżającego samochodu P., skutkiem czego wchodząc na tor jazdy samochodu P. i nie ustępując pierwszeństwa pojazdowi, przy nieuważnej jeździe kierującego samochodem P. doszło do wypadku drogowego. Kierujący P. miał możliwość zauważenia pieszej i jeśli by poruszał się z prędkością 66 km/godz. Miałby możliwość zatrzymania pojazdu przed torem ruchu pieszej.

Zasadniczą przyczyną zaistnienia wypadku było niewłaściwe zachowanie pieszej na jezdni, stwarzającej stan bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa, na który to stan kierujący samochodem P. poprzez niewłaściwą obserwację przedpola jazdy, przy przekroczeniu prędkości administracyjnie dozwolonej do 60 km/godz. Zareagował zbyt późno, co wskazuje na niewłaściwą technikę i taktykę jazdy (dowód: opinia biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego Z. K. k. 173-195 akt).

Powód jest synem poszkodowanej. Pomimo tego, że był osobą dorosłą i pracującą, mieszkał z matką we wspólnym gospodarstwie domowym. Wiadomość o tragicznej śmierci matki wywołała u powoda silne uczucia szoku i niedowierzania. Po śmierci matki powód załamał się, zaczął w znacznym stopniu nadużywać alkoholu. Po śmierci matki powód przerwał pracę zawodową na 3-4 miesiące. W nowej rzeczywistości pomógł powodowi odnaleźć się starszy brat. Aktualnie powód mieszka w lokalu, który kiedyś zajmował razem z matką razem z żoną A. L. (3) i dwojgiem małoletnich dzieci: G. L. urodzoną (...) i M. L. urodzonym (...) (dowód: zeznania powoda k. 64, 227-228 akt, wywiad MOPS k. 77-78 akt).

W toku likwidacji przed procesowej A. L. (1) wniósł żądanie zapłaty zadośćuczynienia do Zakładu (...), który na skutek błędnej decyzji dotyczącej braku właściwości tego zakładu do wypłaty świadczenia, wypłacił na rzecz powoda kwotę 20 000 zł. (...) następnie zwrócił się do Funduszu o refundację wypłaconego świadczenia. Decyzją z dnia 13 listopada 2014 r. Fundusz zrefundował wypłaconą przez (...) kwotę, gdyż polisa pojazdu obejmowała wyłącznie AC i (...). Pojazd nie był więc w chwili wypadku ubezpieczony w zakresie ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu, co skutkowało odpowiedzialnością za skutki zdarzenia przez (...) (bezsporne).

(...)..A. działające w imieniu powoda, pismem z dnia 6 marca 2015 r. zgłosiło stronie pozwanej roszczenie o wypłatę 70 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany decyzją z dnia 12 marca 2015 r. odmówił wypłaty świadczenia. (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy II K 384/03 Sądu Rejonowego w Ciechanowie oraz w aktach niniejszej sprawy i w aktach ubezpieczyciela k. 26 akt, wywiadu MOPS k.

77-78 akt, zeznań powoda A. L. (1) k. 64, 227-228 akt, zeznań świadków M. M. k. 65 akt, J. L. k. 65 akt, H. P. k. 133 akt, P. P. k. 133 akt, E. P. k. 133 akt, A. Ł. k. 136 akt, opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego Z. K. k. 173-195 akt.

Sąd uwzględnił zebrane w sprawie dokumenty, ich prawdziwość nie była przez strony kwestionowana i nie budzi wątpliwości.

Sąd za wiarygodne uznał zeznania powoda i świadków, gdyż są ze sobą zgodne i wzajemnie się uzupełniają oraz są logiczne i spójne.

Zeznania świadków H. P., P. P., E. P., A. Ł. dotyczyły samego przebiegu wypadku jednakże nie wniosły niczego nowego do sprawy ze względu na duży upływ czasu od zdarzenia.

Opisywane przez powoda i pozostałych świadków przeżycia powoda związane ze śmiercią A. L. (2) oraz silne więzi uczuciowe łączące powoda z matką nie były kwestionowane przez pozwanego. Zdaniem Sądu reakcja powoda na śmierć matki nie wpłynęła nadzwyczaj traumatycznie na jego funkcjonowanie. Ponieważ powód nie przedstawił żadnych dowodów przeciwnych, Sąd uznał, że żaloba po śmierci matki nie przekroczyła ani w czasie ani w natężeniu zachowań mieszczących się w granicach zwykłej reakcji żaloby.

Sąd uwzględnił opinię biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego Z. K.. Sporządzone dla potrzeb niniejszej sprawy opinia biegłego zasługiwała na walor wiarygodności, gdyż sporządzona została przez osobę dysponującą odpowiednią wiedzą, poprzedzona analizą dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie i sprawie II K 384/03. Opinię sporządzono w sposób rzeczowy i merytorycznie poprawny. Podkreślenia wymaga fakt, iż żadna ze stron ich nie kwestionowała i nie wniosła o uzupełniające przesłuchanie biegłego na rozprawie, bądź wydanie opinii uzupełniających na piśmie. Zdaniem Sądu brak jest zatem jakichkolwiek podstaw aby dyskredytować ten dowód.

Sąd zważył, co następuje:

Wobec braku ubezpieczenia OC, nie ulega wątpliwości, iż pozwany (...) odpowiada w zakresie odpowiedzialności OC sprawcy wypadku. Pozwany zresztą nie kwestionował podstawy swej odpowiedzialności w toku niniejszego postępowania, a jedynie twierdził, iż powód nie popadł w chorobę, nie wystąpiły także inne negatywne dla niego skutki wynikające ze śmierci matki. Powód odczuwał żal, co jest naturalnym odczuciem po śmierci osoby bliskiej, ale nie oznacza, że zaszły okoliczności szczególne, uzasadniające wypłatę zadośćuczynienia.

Odnośnie możliwości dochodzenia roszczenia na podstawie art. 448 kc w zw z art. 24§1 kc, Sąd Rejonowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 13 lipca 2011 r. (III CZP 32/11 (...)) zgodnie z którą Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że już wcześniej w wielu orzeczeniach łączono dotychczasową restrykcyjną linię orzecznictwa poprzez stosowanie art. 446 § 3 k.c. dla naprawienia także szkody niematerialnej (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 5 stycznia 1968 r., I PR 424/67, z 27 listopada 1974 r., II CR 658/74, z 30 listopada 1977 r., IV CR 458/77, a w nowszym orzecznictwie: z 15 października 2002 r., II CKN 985/00, z 25 lutego 2004 r., II CK 17/03, z 22 lipca 2004 r., II CK 479/03, wszystkie nie publ.). Wskazywano także, iż art. 446 § 3 k.c. stanowi podstawę do żądania zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest relacja ze zmarłym najbliższym członkiem rodziny (por. wyrok z dnia 6 lutego 2008 r., II CSK 459/07, nie publ.). Po wejściu w życie z dniem 23 sierpnia 1996 r. art. 448 k.c. uznano w wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (nie publ.), że ten właśnie przepis, a nie art. 446 § 3 k.c., stanowi podstawę ochrony odrębnego dobra osobistego, jaką jest bliska relacja pomiędzy zmarłym a osobą mu najbliższą.

Dodanie § 4 do art. 446 k.c. wywołało wątpliwości odnośnie do relacji tego przepisu i art. 448 k.c. Wątpliwości te wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 października 2010 r., III CZP 76/10 (Biul. SN 2010, nr 10, s. 11, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 142), w której uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art.

448 w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Sąd Najwyższy wskazał, że art. 446 § 4 k.c. znajduje zastosowanie wyłącznie do sytuacji, w której czyn niedozwolony popełniony został po dniu 3 sierpnia 2008 r. Przepis ten nie uchylił art. 448, jego dodanie było natomiast wyrazem woli ustawodawcy zarówno potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie obowiązujących przed jego wejściem w życie przepisów, jak i ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Stanowisko to potwierdzone zostało w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44) oraz z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 521/10 (nie publ.).

Śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie. Osoba dochodząca zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci osoby najbliższej nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. Nie może być kwestionowane, że ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Źródłem krzywdy jest zatem czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również zatem osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Nowelizacja art. 446 k.c. polegająca na dodaniu § 4 nie pozbawia, jak uznał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r., najbliższych członków rodziny zmarłego możliwości dochodzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. także w wypadku, gdy czyn niedozwolony popełniony został przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Skutkiem nowelizacji jest możliwość dochodzenia przez nich tego roszczenia obecnie zarówno na podstawie art. 446 § 4 jak i art. 448 k.c., z tym, że na podstawie pierwszego z tych przepisów jest to prostsze z uwagi na ułatwienia dowodowe. Przed nowelizacją zaś jedyną podstawę dla roszczenia o zadośćuczynienie stanowił art. 448 k.c. i to zarówno dla najbliższych członków rodziny zmarłego jak i dla innych podmiotów.

Również w wyroku z dnia 11 maja 2011 r. I CSK 621/10, LEX nr 848128) Sąd Najwyższy wskazał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (wejście w życie art. 446 § 4 k.c.). Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło bowiem jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania. Judykatura przyjęła, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., które wymaga wykazania szkody majątkowej polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny poszkodowanego, który zmarł wskutek wynikłego z czynu niedozwolonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX nr 558566).

Przesłanką wymaganą do przyjęcia odpowiedzialności deliktowej poza wystąpieniem zdarzenia jest zaistnienie szkody niematerialnej powstałej w jej wyniku. Kolejną przesłanką konieczną dla przyjęcia odpowiedzialności deliktowej jest także występowanie związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem, a szkodą. Zgodnie z teorią przyczynowości adekwatnej związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy gdy w zestawie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzenie istnienia związku przyczynowego jako takiego wymagane bowiem jest stwierdzenie, że chodzi o następstwo normalne. W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go pojmować jako obiektywne powiązanie ze sobą zjawiska nazwanego "przyczyną" ze zjawiskiem określonym jako "skutek". Ustawodawca wprowadzając w art. 361 § 1 k.c. dla potrzeb odpowiedzialności cywilnej ograniczenie odpowiedzialności tylko za normalne (typowe, występujące zazwyczaj) następstwa działania lub zaniechania, z

których szkoda wynikła, nie wprowadza pojęcia związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości. Ogranicza tylko odpowiedzialność do wskazanych w przepisie normalnych (adekwatnych) następstw. Istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego jest determinowane określonymi okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy i dlatego istnienie związku przyczynowego bada się w okolicznościach faktycznych określonej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r. wydany w sprawie I CSK 475/10).

Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 9 listopada 2012 r., I ACa 1018/12, LEX nr 1236698).

Bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie wskazuje natomiast, iż przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia należy mieć na uwadze całokształt okoliczności sprawy nie wyłączając takich czynników jak wiek poszkodowanego, rozmiar doznanej krzywdy, stopień cierpienia fizycznych i psychicznych, ich intensywność, czas trwania, długotrwałość. Kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Rolą zadośćuczynienia jest bowiem złagodzenie doznanej niewymiernej krzywdy poprzez wypłacenie nie nadmiernej lecz odpowiedniej sumy, w stosunku do doznanej krzywdy. Ustalenie jej wysokości powinno być, jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, dokonane w ramach rozsądnych granic, odpowiadających aktualnym warunkom i sytuacji majątkowej społeczeństwa przy uwzględnieniu, iż wysokość zadośćuczynienia musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość.

Uprawnionymi do żądania kompensaty są wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Jest to węższy krąg podmiotów niż osoby bliskie, bo ograniczony do członków rodziny. Należy jednak sądzić, że obejmuje nie tylko małżonka i dzieci zmarłego, ale także innych członków jego rodziny, a więc krewnych, powinowatych lub osoby niepowiązane formalnymi stosunkami prawnorodzinnymi (np. konkubent, jego dziecko), jeżeli zmarły pozostawał z nimi faktycznie w szczególnej bliskości powodowanej bardzo silną więzią uczuciową (por. Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania...*, s. 268). Obejmuje on także członków zastępczej rodziny, na przykład wnuka zmarłego, który był przez dziadka wychowywany (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1970 r., II CR 313/70, OSN 1971, nr 3, poz. 56). Judykatura przyjęła, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., które wymaga wykazania szkody majątkowej polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny poszkodowanego, który zmarł wskutek wynikłego z czynu niedozwolonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX nr 558566).

Przesłanką wymaganą do przyjęcia odpowiedzialności deliktowej poza wystąpieniem zdarzenia jest zaistnienie szkody niematerialnej powstałej w jej wyniku. Kolejną przesłanką konieczną dla przyjęcia odpowiedzialności deliktowej jest także występowanie związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem, a szkodą. Zgodnie z teorią przyczynowości adekwatnej związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy gdy w zestawie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzenie istnienia związku przyczynowego jako takiego, wymagane bowiem jest stwierdzenie, że chodzi o następstwo normalne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go pojmować jako obiektywne powiązanie ze sobą zjawiska nazwanego "przyczyną" ze zjawiskiem określonym jako "skutek". Ustawodawca wprowadzając w art. 361 § 1 k.c. dla potrzeb odpowiedzialności cywilnej ograniczenie odpowiedzialności tylko za normalne (typowe, występujące zazwyczaj) następstwa działania lub zaniechania, z których szkoda wynikła, nie wprowadza pojęcia związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości. Ogranicza tylko odpowiedzialność do wskazanych w przepisie normalnych (adekwatnych) następstw. Istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego jest determinowane

określonymi okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy i dlatego istnienie związku przyczynowego bada się w okolicznościach faktycznych określonej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r. wydany w sprawie I CSK 475/10).

Ustalając kryteria zadośćuczynienia z art. 446 par. 4 k.c., należy wziąć pod uwagę art. 23 k.c. dotyczący naruszenia dóbr osobistych. Do świadczenia takiego mają prawo wyłącznie członkowie najbliższej rodziny (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, G.Prawna 2011/29/15). Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 9 listopada 2012 r., I ACa 1018/12, LEX nr 1236698).

Przede wszystkim należy podkreślić, że pozwany wypłacił już zadośćuczynienie, w kwocie 20 000 zł. W niniejszej sprawie A. L. (1) żądał wypłaty świadczenia w wyższej wysokości. Należy zważyć, iż zgodnie z zasadami obowiązującymi w procedurze cywilnej ciężar gromadzenia materiału procesowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 3 k.p.c., art. 6 k.c.). Art. 6 k.c. określa reguły dowodzenia, to jest przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy czym Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7 poz. 76).

W myśl zatem ogólnych zasad to na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających jego roszczenie. W świetle powyższych rozważań, a także ustalonego stanu faktycznego, w szczególności okoliczności, że zasadniczą przyczyną zaistnienia wypadku było niewłaściwe zachowanie pieszej na jezdni, stwarzającej stan bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa, brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda. A. L. (1) był synem A. L. (2) i prowadzili oni wspólne gospodarstwo domowe. Jednakże poszkodowana i powód nie pozostawali w bezpośrednim uzależnieniu od siebie w sprawach życia codziennego. Nie byli też zależni od siebie finansowo. Z okoliczności sprawy nie wynika, aby nasilenie deklarowanych odczuć powoda przekraczało nasilenie zaburzeń naturalnego procesu żałoby. Powód nie korzystał ze wsparcia psychologicznego ani pomocy psychiatrycznej. Upływ czasu od powstania krzywdy wynikłej z naruszenia dóbr osobistych ma istotne znaczenie z punktu widzenia celowości i zakresu zastosowanych środków ochrony, które mają za zadanie zniwelowanie ujemnych doznań związanych z naruszeniem dóbr osobistych. W tym kontekście moment powstania krzywdy oraz czas jej trwania mają znaczenie dla rozmiaru zadośćuczynienia. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło wystąpienia u powoda po śmierci A. L. (2) szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby przyznanie zadośćuczynienia w wyższej wysokości od już wypłaconego. Jak przyznał sam powód śmierć matki nie wywołała u niego rozstroju zdrowia objawiającego się zaburzeniami psychicznymi czy chorobą psychiczną. Śmierć matki była dla powoda przeżyciem traumatycznym, jednakże nie korzystał on ze wsparcia psychologicznego, takiego jakie zostało zapewnione najbliższym członkom rodziny. Po upływie 16 lat od wypadku nie jest możliwe ustalenie jego wpływu na stan psychiczny powoda oraz stwierdzenie czy na ten stan miała wpływ jedynie śmierć matki czy też inne wydarzenia z jego życia. Upływ czasu od powstania krzywdy wynikłej z naruszenia dóbr osobistych ma istotne znaczenie z punktu widzenia celowości i zakresu zastosowanych środków ochrony, które mają za zadanie zniwelowanie ujemnych doznań związanych z naruszeniem dóbr osobistych. W tym kontekście moment powstania krzywdy oraz czas jej trwania mają znaczenie dla rozmiaru zadośćuczynienia. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło wystąpienia u powoda po śmierci A. L. (2) szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby przyznanie zadośćuczynienia ponad już wypłacone w kwocie 20 000 zł, zwłaszcza w sytuacji gdy do powstania wypadku zasadniczo przyczyniła się sama poszkodowana. Powyższe skutkowało oddaleniem powództwa.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 stycznia 2013 r. (I ACa 697/12, LEX nr 1281107) wskazał, że do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową.

W niniejszej sprawie, Sąd znosząc koszty między stronami uznał, iż zachodzi szczególna okoliczność uzasadniająca odstąpienie od obciążenia strony powodowej kosztami procesu ze względu na trudną sytuację majątkową powoda oraz jego przekonaniu o słuszności roszczenia.

Z tych względów Sąd orzekł jak w wyroku.

(...)